

KOMISIJOS PRANEŠIMAS
REKOMENDACINIS DOKUMENTAS

ES vidaus prekybos dramblio kaulu ir dramblio kaulo reeksporto tvarka

(2017/C 154/06)

Šio rekomendacinio dokumento tikslas – išaiškinti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 338/97 ⁽¹⁾ rekomenduojant ES valstybėms narėms: i) sustabdyti žaliavinio dramblio kaulo egzempliorių (re)eksportą ir ii) užtikrinti, kad ES teisės nuostatos, leidžiančios ES viduje prekiauti dramblio kaulu ir (re)eksportuoti perdirbtą dramblio kaulą, būtų aiškinamos griežtai.

1. Bendroji informacija ir pagrindimas

i) Tarptautiniai ir ES teisės aktai, reglamentuojantys prekybą dramblio kaulu

Afrikinis dramblys (*Loxodonta africana*) ir azijinis dramblys (*Elephas maximus*) yra įtraukti į Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) priedus. Prie Konvencijos prisijungė 183 šalys, tarp jų – ES ir visos jos valstybės narės. Pagal dabartinę CITES tvarką tarptautinė prekyba dramblio kaulu ⁽²⁾ yra draudžiama su tam tikromis griežtai ribotomis išimtimis (jos taikomos egzemplioriams, išsigytiems anksčiau nei dramblio kaului įsigaliojo CITES nuostatos). CITES konvencija vidaus prekybos dramblio kaulu nereglamentuoja.

ES teisėje CITES konvencija įgyvendinta Reglamentu (EB) Nr. 338/97 ir susijusiais Komisijos reglamentais (toliau – ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais reglamentai). Dėl dramblio kaulo (taip pat ir dėl kitų Reglamento (EB) Nr. 338/97 A priede išvardytų rūšių) ES yra papildomai priėmusi už CITES nuostatas griežtesnių priemonių.

Todėl Europos Sąjungoje prekyba dramblio kaulu yra griežtai reglamentuota ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais reglamentais ir apskritai neleidžiama prekiauti dramblio kaulu ES viduje, jį importuoti ar eksportuoti komerciniais tikslais.

ES vidaus prekyba dramblio kaulu ir jo reeksportas komerciniais tikslais leidžiamas tik šiomis sąlygomis:

— ES viduje galima prekiauti tik dramblio kaulo egzemplioriais, importuotais į ES dar prieš dramblių rūšių įrašymą į CITES I priedą (afrikinis dramblys įrašytas 1990 m. sausio 18 d., o azijinis dramblys – 1975 m. liepos 1 d.) ⁽³⁾. ES vidaus prekyba gali būti vykdoma tik jei tuo tikslu ES valstybė narė yra išdavusi sertifikatą, išskyrus perdirbtus egzempliorius (žr. apibrėžtį toliau), išsigytus iki 1947 m. kovo 3 d., – jais ES viduje galima prekiauti be sertifikato,

— reeksportuoti iš ES leidžiama tik dramblio kaulo egzempliorius, išsigytus iki dienos, kai jiems įsigaliojo CITES konvencija, t. y. afrikinio dramblio atveju – 1976 m. vasario 26 d., o azijinio dramblio atveju – 1975 m. liepos 1 d. ⁽⁴⁾

ii) Tarptautinis kontekstas. Didelį brakonieriškos dramblių medžioklės ir neteisėtos prekybos dramblio kaulu suaktyvėjimą lemia didėjanti paklausa iš Azijos

Pastaruoju metu brakonieriškos dramblių medžioklės mastas labai išaugo. Pranešama, kad nuo 2011 m. kasmet nužudoma 20 000–30 000 afrikinių dramblių ⁽⁵⁾. Todėl afrikinių dramblių populiacija visuotinai sumažėjo ir kyla grėsmė šios rūšies atsikūrimui, kuris buvo stebimas nuo 1990 m. iki šio amžiaus pirmojo dešimtmečio vidurio.

⁽¹⁾ 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą (OL L 61, 1997 3 3, p. 1).

⁽²⁾ Šiame rekomendaciniame dokumente „dramblio kaulas“ reiškia tik iš dramblių ilčių gautą dramblio kaulą.

⁽³⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalies a punktą.

⁽⁴⁾ Žr. Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 6 dalies ii punktą. Afrikiniam drambliui CITES konvencija įsigaliojo 1976 m. vasario 26 d., kai Ganos iniciatyva ši rūšis įrašyta į III priedą. Azijinis dramblys į CITES I priedą įrašytas 1975 m. liepos 1 d.

⁽⁵⁾ Nellemann, C., Henriksen, R., Raxter, P., Ash, N., Mrema, E. (Eds). (2014). *The Environmental Crime Crisis – Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources*. JTAP skubiai atliktas vertinimas. Jungtinių Tautų aplinkos programa ir „GRID-Arendal“ (Nairobis ir Arendalis).

Kartu su šiuo smarkiu brakonieriškos afrikinių dramblių medžioklės masto augimu labai suaktyvėjo ir neteisėta prekyba dramblio kaulu, kurią lemia vis didėjanti dramblio kaulo paklausa Azijos rinkose. Remiantis Prekybos drambliais informacinės sistemos (ETIS) ⁽¹⁾ duomenimis, 2010–2015 m. per metus buvo konfiskuojama apie 39 tonas žaliavinio dramblio kaulo, o konfiskuojamas perdirbto dramblio kaulo kiekis pastaruoju metu vis augo ir dabar siekia vidutiniškai 5,6 tonas per metus ⁽²⁾. Tokie dideli dramblio kaulo kiekiai rodo, kad į neteisėtą prekybą dramblio kaulu vis labiau įsitraukia tarptautinio organizuoto nusikalstamumo tinklai.

Reaguodama į šį brakonieriškos dramblių medžioklės ir neteisėtos prekybos dramblio kaulu suaktyvėjimą tarptautinė bendruomenė prisiėmė daug įvairių įsipareigojimų: jie įtraukti į JT Generalinės Asamblėjos ir JT Aplinkos asamblėjos rezoliucijas, taip pat paskelbti keliose aukšto lygio konferencijose.

2016 m. spalio mėn. įvykusioje septynioliktoje CITES konvencijos šalių konferencijoje (toliau – CITES CoP17) susitarta dėl kelių naujų priemonių, kuriomis siekiama: aktyviau užtikrinti brakonieriškos dramblių medžioklės ir neteisėtos prekybos dramblio kaulu draudimo taisyklių vykdymą, sumažinti neteisėto dramblio kaulo paklausą ir griežčiau tikrinti vidaus rinkose esamo dramblio kaulo teisėtumą.

CITES rezoliucija Nr. 10.10 (Red. CoP17) dėl prekybos dramblių egzemplioriais Šalys raginamos savo viduje įdiegti visapusiškas teises, reguliavimo, vykdymo užtikrinimo ir kitokias prekybos dramblio kaulu vidaus rinkose priemones. Rezoliucijoje taip pat rekomenduojama, „kad visos Šalys ir ne Šalys, kurių jurisdikcijoje yra brakonierišką medžioklę arba neteisėtą prekybą skatinanti teisėta dramblio kaulo vidaus rinka, imtųsi visų būtinų teisinių, reguliavimo ir vykdymo užtikrinimo priemonių, kad tos valstybės vidaus rinkoje būtų nedelsiant uždrausta komercinė prekyba žaliaviniu dramblio kaulu ir perdirbtu dramblio kaulu“ ir pripažįstama, „kad tam tikriems egzemplioriams gali būti daromos ribotos išimty; ir jokios išimty neturi prisidėti prie brakonieriškos medžioklės ar neteisėtos prekybos“.

iii) Didėja dramblio kaulo teisėto pardavimo iš ES į Azijos šalis mastas

Pastaruoju metu labai išaugo komercinis žaliavinio dramblio kaulo ir perdirbto dramblio kaulo komercinis reeksportas iš ES pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97 (toliau – teisėtas reeksportas); matyti aiški didėjančio dramblio kaulo reeksporto į Rytų Aziją tendencija (žr. 1 intarpą).

1 intarpas

Dramblio kaulo teisėto reeksporto iš ES mastas. Pagrindiniai faktai ir skaičiai

Didžiausią **žaliavinio dramblio kaulo** reeksporto iš ES dalį sudaro dramblių iltys. 2006–2012 m. kasmet iš ES buvo reeksportuojama mažiau kaip 100 dramblių ilčių vienetų (išskyrus 2008 m., kai jų skaičius siekė 111), tačiau šis skaičius gerokai išaugo 2013 m. (viršijo 300 vienetų) ir dar smarkiau 2014 ir 2015 m. (daugiau kaip 600 vienetų per metus). Beveik visos 2014 ir 2015 m. iš ES reeksportuotos dramblių iltys buvo skirtos Kinijai arba Ypatingajam Administraciniam Kinijos Regionui Honkongui.

Be prekybos dramblių iltimis, ES valstybės narės taip pat pateikė pastarojo dešimtmečio duomenis apie prekybą **žaliaviniu dramblio kaulu gabalų pavidalu**. Remiantis jais, apskritai dramblio kaulo gabalų reeksportas pagal svorį sumažėjo, tačiau pagal reeksportuojamų egzempliorių skaičių (nors skirtingais metais yra didelių svyravimų) apskritai padidėjo. Tai reiškia, kad per pastarąjį dešimtmetį prekyba dramblio kaulu išliko santykinai pastovi. Tačiau pagal dramblio kaulo gabalų skaičių labai sunku nustatyti bendrą kiekį, nes gabalų dydis gali labai skirtis.

Remiantis ES valstybių narių pateiktais duomenimis, pastaraisiais metais iš ES reeksportuojamo **perdirbto dramblio kaulo** egzempliorių skaičius išaugo, ypač smarkiai nuo 2012 m. Daugiausia atskirų egzempliorių reeksportuota 2015 m. (10 000 vienetų). Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad prekybos duomenis valstybės narės pateikia skirtingais vienetais – ir egzempliorių skaičiumi, ir pagal svorį (kg). Valstybių narių pateikti duomenys pagal svorį rodo didelius dramblio kaulo reeksporto svyravimus – didžiausias kiekis užfiksuotas 2012 m. (apie 600 kg, be to, 7 000 atskirų egzempliorių) ir 2015 m. – apie 200 kg.

⁽¹⁾ Prekybos drambliais informacinė sistema (ETIS) sukurta pagal CITES konf. rezoliuciją Nr. 10.10 (Red. CoP17) dėl prekybos dramblių egzemplioriais siekiant, *inter alia*, „i) išmatuoti ir užfiksuoti neteisėto dramblių žudymo ir prekybos dramblio kaulu lygius bei tendencijas ir tų lygių bei tendencijų pokyčius“. Prieš kiekvieną CITES šalių konferenciją ETIS parengia išsamią ataskaitą apie visame pasaulyje konfiskuotą dramblio kaulą. Naujausios CITES CoP17 parengtos 2016 m. ataskaitos pateikiamos <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1.pdf> <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1-Add.pdf>

⁽²⁾ 50 % ETIS įrašų CITES šalys nėra nurodžiusios konfiskuoto dramblio kaulo kiekio.

Perdirbto dramblio kaulo reeksportas apima įvairių rūšių objektus – antikvarinius daiktus, muzikos instrumentus ar įvairius kitus raizinius. Pagrindinės šių prekių paskirties rinkos – Kinija ir Ypatingasis Administracinis Kinijos Regionas Honkongas, tačiau pranešta ir apie mažesnio masto pardavimą į kitas šalis – JAV, Šveicariją, Japoniją ir Rusijos Federaciją.

Prekybos mastui įvertinti naudoti reeksporto įrašai, kuriuos ES valstybės narės pateikia CITES metinėse ataskaitose pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97 15 straipsnio 4 dalį.

iv) **ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais iniciatyvos ES vidaus prekybos dramblio kaulu ir dramblio kaulo eksporto srityje**

Komunikate dėl ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano ⁽¹⁾ ES ir jos valstybės narės raginamos įgyvendinti visapusiškas kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais strategijas. Konkrečiai komunikate (2 veiksmas „Dar labiau apriboti prekybą dramblio kaulu ES viduje ir iš jos“) numatyta, kad Europos Komisija iki 2016 m. pabaigos turėtų paskelbti gaires „kuriomis siekiama užtikrinti vienodą ES taisyklių aiškinimą, kad neapdoroto ikikonvencinio dramblio kaulo eksportas būtų sustabdytas ir būtų užtikrinta, kad ES būtų galima prekiauti tik teisėtais senoviniais dramblio kaulo dirbiniais“.

Europos Sąjungos Taryba savo 2016 m. birželio mėn. išvadose dėl šio komunikato paragino valstybes nares „remiantis ES gairėmis neišduoti eksporto arba reeksporto dokumentų neapdorotam ikikonvenciniam dramblio kaului ir apsvarstyti papildomas priemones komercinei prekybai dramblio kaulu sustabdyti“.

Šios gairės parengtos atsižvelgiant į minėtus raginimus.

Azijoje didėjanti dramblio kaulo pasiūla yra vienas svarbiausių veiksnių, dėl kurių taip išaugo brakonieriškos dramblių medžioklės ir neteisėtos prekybos dramblio kaulu mastai. Šiomis gairėmis ES prisidės prie šios paklausos mažinimo ir papildys pagrindinių laukinės gamtos produktų paskirties rinkų šalių pastangas, pavyzdžiui, Kinijos, kuri 2016 m. priėmė konkrečias priemones, skirtas dramblio kaulo egzempliorių importui į jos teritoriją apriboti, ir paskelbė, kad iki 2017 m. ji palaipsniui panaikins savo vidaus prekybos dramblio kaulu rinką. Šiomis gairėmis taip pat siekiama užtikrinti, kad neteisėtos kilmės dramblio kaulu nebūtų prekiaujama ES viduje ir jis nebūtų eksportuojamas iš ES, taip pat kad teisėta prekyba dramblio kaulu nebūtų naudojama kaip priedanga neteisėtai prekybai.

Visų pirma šiose gairėse aptariamas dramblio kaulo reeksportas iš ES (3 skirsnis) ir ES vidaus prekyba dramblio kaulu (4 skirsnis).

2. Dokumento statusas

Šis rekomendacinis dokumentas aptartas ir parengtas bendradarbiaujant su valstybių narių atstovais Kompetentingų CITES valdymo institucijų ekspertų grupėje.

Jis skirtas padėti piliečiams, įmonėms ir nacionalinėms valdžios institucijoms taikyti Reglamentą (EB) Nr. 338/97 ir jo įgyvendinimo reglamentus. Šiuo rekomendaciniu dokumentu nepakeičiamos, nepapildomos ir iš dalies nekeičiamos jokios Tarybos reglamento ir jo įgyvendinimo reglamentų nuostatos; be to, jis turėtų būti naudojamas ne atsietai, o kartu su šiais teisės aktais. Autoritetingai aiškinti Sąjungos teisę yra kompetentingas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

Dokumentą elektroniniu būdu skelbia Komisija, jį taip pat gali paskelbti valstybės narės.

Komisija dokumentą peržiūrės 2019 m. antroje pusėje, konsultuodamasi su Kompetentingų CITES valdymo institucijų ekspertų grupe. Tačiau Komisija ir valstybės narės skirs ypatingą dėmesį vidaus prekybos dramblio kaulu ir perdirbto dramblio kaulo reeksporto iš ES klausimams, kad galėtų apsvarstyti, ar dėl tų klausimų reikėtų šias rekomendacijas keisti anksčiau nei 2019 m. antra pusė.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1491907235913&uri=CELEX:52016DC0087>

3. ES dramblio kaulo reeksperto taisyklių aiškinimo rekomendacijos

i) Žaliavinio dramblio kaulo reeksperto rekomendacijos

Žaliavinio dramblio kaulo ⁽¹⁾ egzempliorių, įsigytų iki CITES įsigaliojimo jiems dienos, reekspertą reglamentuojančios taisyklės nustatytos Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnyje.

Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 2 dalies d punkte nustatyta, kad, vertindamos žaliavinio dramblio kaulo reeksperto paraišką valdymo institucijos, „pasikonsultavusios su kompetentinga mokslo įstaiga, įsitikina, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksnių, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksperto leidimo“.

Šios nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į 1 skirsnyje išdėstytas aplinkybes ir su tarptautine prekyba žaliaviniu dramblio kaulu susijusius konkrečius veiksnius. Žaliavinis dramblio kaulas sudaro didžiausią neteisėtos pasaulinės prekybos dramblio kaulu dalį. Tai patvirtina CITES šalių ETIS pateikti duomenys – konfiskuotas neteisėtas žaliavinis dramblio kaulas sudaro didžiąją dalį viso pasaulyje konfiskuojamo dramblio kaulo. Žaliavinį dramblio kaulą daugiausia sudaro iltys, kurias sunku atskirti vieną nuo kitos. Nors prekyba iltimis yra teisėta tik jei jos yra pažymėtos, rizika, kad teisėtu žaliavinio dramblio kaulo reekspertu bus pasinaudota kaip priedanga neteisėtai prekybai neteisėtu žaliaviniu dramblio kaulu yra didesnė nei perdirbtos dramblio kaulo atveju.

Sustabdžius žaliavinio dramblio kaulo reekspertą iš ES bus užtikrinta, kad teisėtos kilmės iltys nebus supainiotos su neteisėtu dramblio kaulu, ir bus padedama paskirties šalims įgyvendinti jų veiksmus, kuriais siekiama mažinti dramblio kaulo paklausą, o tai yra svarbus žingsnis sprendžiant neteisėtos prekybos dramblio kaulu problemą ir mažinant dabartinį brakonieriškos dramblių medžioklės augimą.

Komisija rekomenduoja, kad dabartinėmis aplinkybėmis, atsižvelgiant į atsargumo principą ir nebent būtų pateikta įtikinamų priešingų mokslinių įrodymų, valstybės narės turėtų laikyti, kad yra rimtų su dramblių rūšių išsaugojimu susijusių veiksnių, dėl kurių žaliavinio dramblio kaulo reeksperto sertifikatai turėtų būti neišduodami.

Todėl, remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 338/97, Komisija rekomenduoja, kad valstybės narės nuo 2017 m. liepos 1 d. imtųsi laikinos priemonės žaliaviniam dramblio kaului neišduoti reeksperto sertifikatų, išskyrus išimtinus atvejus, kai atitinkamos valstybės narės valdymo institucija yra įsitikinusi, kad egzempliorius:

1. yra kultūros prekių mainų tarp gerą reputaciją turinčių įstaigų (pvz., muziejų) dalis;
2. yra šeimos relikvija, išvežama šeimai persikeliant;
3. išvežamas dėl vykdymo užtikrinimo, mokslo ar švietimo priežasčių.

Visais tokiais išimtiniais atvejais rekomenduojama, kad valdymo institucijos laikytųsi šiame dokumente pateiktų rekomendacijų dėl tinkamų egzemplioriaus teisėtos kilmės įrodymų surinkimo (šio dokumento I priedas), žymėjimo (II priedas) ir, jei reikia, veiksmų koordinavimo su kitomis valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis (iii poskirsnis).

ii) Perdirbtos dramblio kaulo reeksperto rekomendacijos

Priešingai nei žaliavinis dramblio kaulas, kategorija „perdirbtas dramblio kaulas“ apima daug skirtingų egzempliorių rūšių. Tarp jų – objektai, kuriais teisėtai prekiaujama jau kelis dešimtmečius (pavyzdžiui, muzikos instrumentai arba antikvarinės prekės), taigi neaišku, ar visiškai jų reeksperto sustabdymas padarytų apčiuopiamą poveikį tarptautinei neteisėtai prekybai dramblio kaulu. Vis dėlto atsižvelgiant į perdirbtos dramblio kaulo reeksperto iš ES augimą pastaraisiais metais, dabartinių taisyklių įgyvendinimas turi būti tikrinamas griežčiau.

Visais atvejais ES valstybės narės turi labai atidžiai išnagrinėti perdirbtos dramblio kaulo reeksperto paraišką ir užtikrinti, kad reikiami dokumentai būtų išduodami tik įvykdžius visas ES teisės aktuose nustatytas sąlygas, kuriomis užtikrinama, kad dramblio kaulas būtų teisėtos kilmės. Siekiant, kad šių sąlygų neatitinkantys dramblio kaulo egzemplioriai nebūtų eksportuojami, rekomenduojama šių reeksperto sertifikatų išdavimo sąlygas aiškinti griežtai.

⁽¹⁾ ES valstybėms narėms rekomenduojama naudoti CITES konferencijos rezoliucijoje Nr. 10.10 (Red. CoP17) pateiktą žaliavinio dramblio kaulo apibrėžtį, pagal kurią:

- a) žaliavinis dramblio kaulas – bet kokio pavidalo poliruotos arba nepoliruotos vientisos dramblių iltys ir poliruoto arba nepoliruoto dramblio kaulo gabalai, kad ir kaip būtų pakeista jo pirminė forma, išskyrus perdirbtą dramblio kaulą, ir
- b) perdirbtas dramblio kaulas – visas arba iš dalies išraižytas, suformuotas arba apdorotas dramblio kaulas; prie jo nepriskiriamos vientisos bet kokio pavidalo iltys, išskyrus tokias, kurių visas paviršius išraižytas“.

Kad galėtų įvertinti sąlygas, kuriomis tokia prekyba gali būti leidžiama, ES valstybėms narėms rekomenduojama laikytis rekomendacijų dėl šio dokumento I priede nurodytų teisėto įsigijimo įrodymų ir dėl II priede pateiktų žymėjimo, registracijos ir kitų sertifikatų išdavimo reikalavimų.

Ypač svarbu, kad pareiškėjas, prašantis išduoti reeksporto sertifikatą, įrodytų, kad egzemplioriai buvo įsigyti iki CITES nuostatų įsigaliojimo atitinkamiems egzemplioriams dienos. Jeigu pareiškėjas negali pateikti tokių įrodymų, sertifikatas neturėtų būti išduodamas.

Jei sertifikatas išduodamas, jame atitinkamas egzempliorius apibūdinamas pakankamai išsamiai, kad sertifikatą būtų galima panaudoti tik tam vienam egzemplioriui. Be to, kai teisės aktai leidžia, valstybės narės gali svarstyti galimybę sulygininti, tikrinti ir registruoti pareiškėjo ir, jei įmanoma, pirkėjo tapatybę (pvz., pasilikdamos tapatybės nustatymo dokumento kopiją).

iii) Veiksmų koordinavimas ES valstybėje narėje, tarp valstybių narių ir su trečiosiomis šalimis

Jei už CITES dokumentų išdavimą yra atsakingos regiono arba vietos CITES valdymo institucijos, valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti, kad regiono institucijos centrinei CITES valdymo institucijai praneštų apie visas pateiktas reeksporto sertifikatų ir (arba) ES vidaus prekybos sertifikatų paraiškas. Taip būtų užtikrintas tinkamas koordinuotas įsigijimo teisėtumo tikrinimas ir paraiškų vertinimo nuoseklumas. Kaip pagalba galėtų būti sukurtos nacionalinės atitinkamos informacijos saugojimo duomenų bazės.

Jei teikiant reeksporto sertifikato paraišką kaip teisėto įsigijimo įrodymas pateikiamas ES valstybės narės išduotas ES vidaus prekybos sertifikatas, su ES vidaus prekybos sertifikatą išdavusia valstybe narė turėtų būti konsultuojamasi dėl jo galiojimo. Tai turėtų būti taikoma visoms su dramblio kaulu susijusioms paraiškoms, tačiau ypač susijusioms su žaliaviu dramblio kaulu.

Be to, jei norima reeksportuoti į tam tikras šalis ar teritorijas, nustačiusias griežtesnes prekybos dramblio kaulu vidaus priemones, kaip antai į Kiniją, Ypatingąjį Administracinį Kinijos Regioną Honkongą ir Jungtines Amerikos Valstijas, gali būti taikomi papildomi apribojimai ir (arba) kontrolės priemonės. Prieš išduodama dramblio kaulo reeksporto sertifikatą atitinkama valstybė narė turėtų informuoti paskirties šalies CITES institucijas, kad paskirties šalis galėtų patikrinti, ar to egzemplioriaus importas atitinka galiojančias taisykles.

4. ES vidaus prekybos dramblio kaulu teisės nuostatų įgyvendinimo rekomendacijos

Rekomenduojama, kad ES valstybės narės, vertindamos ES vidaus prekybos dramblio kaulu sertifikatų paraiškas ir aiškindamos ES vidaus prekybos perdirbtais dramblio kaulo egzemplioriais teisės nuostatas, laikytųsi toliau išdėstytų dabartine geriausia ES valstybių narių patirtimi grindžiamų rekomendacijų.

1989 m. priėmus CITES sprendimą uždrausti tarptautinę prekybą dramblio kaulu, dramblio kaulo paklausa Europoje gerokai sumažėjo. ES valstybės narės pagal CITES nebuvo pripažintos svarbiomis neteisėtos kilmės dramblio kaulo paskirties rinkomis. ES viduje prekiaujama daugiausia dramblio kaulo antikvariniais daiktais. Tačiau ES yra buvę neteisėtos prekybos dramblio kaulo egzemplioriais atvejų. Valstybės narės skirtingai nagrinėja dramblio kaulo egzempliorių naudojimo komerciniais tikslais ES viduje sertifikatų paraiškas ir skirtingai traktuoja ES vidaus prekybą perdirbtais dramblio kaulo egzemplioriais. ES tenka atsakomybė užtikrinti, kad dramblio kaulo naudojimas komerciniais tikslais ES būtų griežtai kontroliuojamas ir reguliuojamas pagal CITES rezoliuciją Nr. 10.10 (Red. CoP17) ir Reglamentą (EB) Nr. 338/97. Todėl būtina akyliau stebėti ir labiau kontroliuoti ES vidaus prekybą dramblio kaulu – tiek tvarkant ES vidaus prekybos dramblio kaulu paraiškas, tiek tikrinant ES vidaus prekybos perdirbtais dramblio kaulo egzemplioriais teisėtumą.

Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad kiekvienu iš šių atvejų taikoma skirtinga tvarka, valstybėms narėms rekomenduojama kiekvienu iš toliau nurodytų atvejų laikytis toliau pateikiamų konkrečių rekomendacijų:

- ES vidaus prekyba dramblio kaulo egzemplioriais (i punktą toliau),
- konkretūs ES vidaus prekybos perdirbtais egzemplioriais atvejai (ii punktą toliau).

i) ES vidaus prekybos dramblio kaulo egzemplioriais rekomendacijos

ES vidaus prekyba į A priedą įrašytų rūšių egzemplioriais Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 1 dalimi apskritai yra uždrausta. 8 straipsnio 3 dalimi valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo šio draudimo, jei laikomasi tam tikrų a–h punktuose nustatytų sąlygų. Tačiau tai, kad 8 straipsnio 3 dalyje pavartotas žodis „gali“, reiškia, kad valstybės narės nėra įpareigosos išduoti ES vidaus prekybos sertifikatą, net kai šių sąlygų yra laikomasi (išskyrus atvejus, kai to reikalaujama pagal Sąjungos teisę, pavyzdžiui, taikant proporcingumo principą). Priimdama sprendimą išduoti sertifikatą arba jo neišduoti institucija turi tinkamai naudotis įgaliojimais, leidžiančiais veikti savo nuožiūra.

Taigi 8 straipsnio 3 dalimi jokiam pareiškėjui nesuteikiama teisė gauti ES vidaus prekybos sertifikatą, net jei jis laikosi vienos iš a–h punktuose nustatytų sąlygų. Be to, 8 straipsnio 3 daliai taikomas atsargumo principas, todėl, kaip aptarta pirmiau, pareiga įrodyti sandorio teisėtumą ir derėjimą su Reglamento (EB) Nr. 338/97 tikslais tenka pareiškėjui.

Gavusi paraišką dėl dramblio kaulo komercinio naudojimo ES pagal 8 straipsnio 3 dalį, valstybė narė turi teisę pagal Sąjungos teisę atsisakyti išduoti sertifikatą, net jei yra laikomasi vienos iš a–h punktuose nustatytų sąlygų, jei atsisakymas yra suderinamas su proporcingumo principu (t. y. atsisakymas yra tinkama priemonė siekiant apsaugoti laukinės faunos ir floros rūšis arba garantuoti jų išsaugojimą, ir juo neviršijama to, kas yra būtina tam tikslui pasiekti). Komisija ir Kompetentingų CITES valdymo institucijų ekspertų grupė laikosi nuomonės, kad tokia padėtis bus tuo atveju, jei pareiškėjas įtikinamai neįrodė sandorio teisėtumo ir derėjimo su Reglamento (EB) Nr. 338/97 tikslais.

Valstybės narės yra atsakingos už tai, kad nebūtų išduodami sertifikatai, kurie galėtų sudaryti palankesnes sąlygas vykdyti bet kokią neteisėtą veiklą, ir todėl tokias ES vidaus prekybos paraiškas turėtų nagrinėti taip, kad ši rizika būtų kuo labiau sumažinta. Valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti, kad ES vidaus prekybos sertifikatų paraiškos būtų tikrinamos maksimaliai ir tokių sertifikatų, ypač žaliaviniam dramblio kaului, išdavimo sąlygos būtų suprantamos griežtai.

Tuo tikslu ES valstybėms narėms rekomenduojama laikytis rekomendacijų dėl šio dokumento I priede nurodytų teisėto įsigijimo įrodymų ir dėl II priede pateiktų žymėjimo, registracijos ir kitų sertifikatų išdavimo reikalavimų.

Pagrindinis 8 straipsnio 3 dalies a punkto (t. y. kad egzemplioriai turi būti įgyti arba įvežti „į Bendriją iki to laiko, kai egzemplioriams buvo pradėtos taikyti nuostatos dėl Konvencijos I priedėlyje, Reglamento (EEB) Nr. 3626/82 C1 priede arba A priede išvardytų rūšių“) elementas yra tas, kad pareiškėjas, prašantis ES vidaus prekybos sertifikato, turi įrodyti, kad egzemplioriai buvo įsigyti arba įvežti į ES iki 1990 m. sausio 18 d. (afrikinių dramblių atveju) ir iki 1975 m. liepos 1 d. (azijinių dramblių atveju). Jeigu pareiškėjas negali pateikti tokių įrodymų, sertifikatas neturėtų būti išduodamas.

Išduotame sertifikate atitinkamas egzempliorius turėtų būti aprašytas pakankamai išsamiai, kad būtų aišku, jog jis gali būti naudojamas tik atitinkamam egzemplioriui – tai ypač svarbu žaliavinio dramblio kaulo atveju, nes tikėtina, kad jis turės mažiau skiriamųjų bruožų. Be to, kai teisės aktai leidžia ⁽¹⁾, valstybės narės gali svarstyti galimybę sulyginti, tikrinti ir registruoti pareiškėjo ir pirkėjo tapatybes (pvz., pasilikdamos tapatybės nustatymo dokumento kopiją). Taip pat galėtų būti nustatyta atskira ES vidaus prekybai žaliaviniu dramblio kaulu taikoma sąlyga, kad pardavėjas privalo valdžios institucijas informuoti apie pirkėjo tapatybę.

Kai paraiškos dėl Sąjungos vidaus prekybos dramblio kaulu teikiamos pagal 8 straipsnio 3 dalies c punktą, valstybėms narėms primenama, kad, kadangi dramblio kaulo (kaip asmeninių daiktų, visų pirma medžioklės trofėjų) importas galimas tik nekomerciniais tikslais, pagal 8 straipsnio 3 dalies c punktą nėra galimybės jų savininkams išduoti naudojimo Sąjungoje komerciniais tikslais sertifikato.

ii) Specialios ES vidaus prekybos perdirbtais dramblio kaulo egzemplioriais rekomendacijos

ES teisės aktuose yra specialios nuostatos dėl ES vidaus prekybos „perdirbtais egzemplioriais, įgytais daugiau kaip prieš 50 metų“, kurie Reglamento (EB) Nr. 338/97 2 straipsnio w punkte apibrėžiami kaip „egzemplioriai, kurių natūralus pirminis pavidalas daugiau kaip 50 metų iki šio reglamento įsigaliojimo“, t. y. iki 1947 m. kovo 3 d., „buvo smarkiai pakeistas ir iš jų buvo pagaminti juvelyriniai dirbiniai, papuošalai, meno dirbiniai, naudingi daiktai ar muzikos instrumentai ir kurie valstybės narės valdymo institucijai priimtiniu būdu buvo įgyti tokiu pavidalu. Tokie egzemplioriai laikomi perdirbtais tik jei juos galima aiškiai priskirti vienai iš anksčiau minėtų kategorijų ir jų nebereikia toliau apdirbinti: raižyti, meistruoti arba gaminti, kad jie galėtų atitikti paskirtį.“ ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais teisės aktuose apibrėžti „perdirbti egzemplioriai“ dažnai dar vadinami „antikvariniais daiktais“. Vis dėlto svarbu pažymėti, kad iki 1947 m. įsigyti antikvariniai daiktai, kurių pirminis pavidalas nebuvo smarkiai pakeistas, pagal Reglamentą (EB) Nr. 338/97 „perdirbtais egzemplioriais“ nelaikomi.

⁽¹⁾ Visų pirma asmens duomenų apsaugos teisės aktai.

Perdirbtų egzempliorių komercinis naudojimas ES reglamentuojamas Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalies b punktu ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 865/2006 62 straipsnio 3 dalimi. Jei objektas atitinka Tarybos reglamento 2 straipsnio w punkto sąlygas, kad būtų laikomas perdirbtu egzemplioriumi, jo komerciniam naudojimui Sąjungoje sertifikatas nereikalingas.

Siekdama užtikrinti, kad visose ES valstybėse narėse sąvoka „perdirbtas egzempliorius“ būtų aiškinama vienodai, Europos Komisija, bendradarbiaudama su ES valstybėmis narėmis, šiuo klausimu parengė vidaus rekomendacijas⁽¹⁾. Šiose rekomendacijose, skirtose ne tik dramblio kaului, aptariami tokie aspektai kaip priimtinas įrodymas, kad objektas įsigytas iki 1947 m. kovo 3 d.; pateikiama objektų, apibrėžiamų kaip „egzemplioriai, kurių natūralus pirminis pavidalas smarkiai pakeistas“, „juvelyriniai dirbiniai“, „papuošalai“ ir t. t. tipinių pavyzdžių; taip pat paaiškinama, kas yra egzempliorių restauravimas ir pakartotinis perdirbimas.

Apskritai valstybėms narėms rekomenduojama perdirbto egzemplioriaus apibrėžtį aiškinti siaurai, kaip išdėstyta toliau.

- Visų pirma, egzemplioriaus savininkas, norintis jį parduoti, turi įrodyti, kad egzempliorius buvo įsigytas „50 metų iki Reglamento (EB) Nr. 338/97 įsigaliojimo“, t. y. iki 1947 m. kovo 3 d.
- Antra, tai, kad dramblio iltis paprasčiausiai pritvirtinta ant plokštelės, skydo ar kitos rūšies pagrindo ir jos natūralus pavidalas niekaip kitaip nepakeistas, neturėtų būti pakankama priežastis ją laikyti „perdirbtu egzemplioriumi“ pagal Reglamento (EB) Nr. 338/97 2 straipsnio w punktą.
- Trečia, 2 straipsnio w punkte nustatytas reikalavimas, kad pakeitimas atliktas siekiant pagaminti „juvelyrinius dirbinius, papuošalus, meno dirbinius, naudingus daiktus ar muzikos instrumentus“ taip pat turėtų būti griežtai ir nuodugniai svarstomas, nes panašu, kad pastaruoju metu kai kuriais atvejais meninio pakeitimo pobūdis (pavyzdžiui, reikšmingi meno dirbinių ar naudingų daiktų raižybos ar graviravimo darbai, jų įstatymas ar pritvirtinimas ir kt.) nebuvo aiškus, todėl tokiu atveju 2 straipsnio w punkto sąlygos nėra įvykdytos.
- Kaip suprasti terminą „perdirbtas egzempliorius“, išsamiau paaiškinta specialiai šiuo klausimu parengtose Komisijos rekomendacijose.

Be to, nors ES viduje komerciniais tikslais prekiaujant perdirbtais egzemplioriais sertifikato nereikia, valstybėms narėms rekomenduojama stebėti savo antikvarinių dramblio kaulo daiktų vidaus rinkas, be kita ko, reguliariai tikrinti, ar prekiautojai turi parduodamų dramblio kaulo antikvarinių daiktų amžiaus ir (arba) kilmės įrodymų, taip pat apsvarstyti galimybę nustatyti reikalavimą, kad parduodant (tiek internete, tiek fiziniuose parduotuvėse ar prekyvietėse) antikvarinius dramblio kaulo daiktus turi būti nurodomas jų amžius ir kilmė.

Galiausiai reikėtų pažymėti, kad iš ES reeksportuojant perdirbtus egzempliorius reikalingas reeksporto sertifikatas, laikantis Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 6 dalies i punkto. Valstybėms narėms rekomenduojama, kad vertindamos tokių prekių reeksporto sertifikatus jos vadovautųsi 3 skirsnio ii punkte pateiktomis rekomendacijomis.

⁽¹⁾ Žr. C(2017) 3108.

I PRIEDAS

Teisėto įsigijimo įrodymai*Bendrieji aspektai*

Ir reeksporto, ir ES vidaus sertifikato atveju atsakomybė atitinkamos ES valstybės narės CITES institucijai įtikinamai įrodyti, kad dokumentų gavimo sąlygos yra įvykdytos, ypač kad dramblio kaulo egzemplioriai įgyti teisėtai⁽¹⁾, tenka pareiškėjui.

Kadangi reeksporto ir ES vidaus prekybos sertifikatų paraiškos gali labai skirtis (pvz., skiriasi aplinkybės, kuriomis įsigytas dramblio kaulas, reeksportuojamas arba parduodamas kiekis, deklaruota egzempliorių kilmė ir (arba) amžius), paprastai valstybėms narėms tenka pareiškėjo pateiktus įrodymus vertinti kiekvienu konkrečiu atveju atskirai.

Akivaizdu, kad įsigijimo teisėtumas turi būti įrodytas visais atvejais, tačiau valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę dramblio kaulo reeksporto arba ES vidaus prekybos sertifikatų paraišką vertinti atsižvelgdamos į riziką. Sandorio pobūdis gali lemti tikrinimo mastą, priklausomai nuo reeksportuojamo arba parduodamo dramblio kaulo kiekio; dramblio kaulo formos (pvz., antikvarinis, perdirbtas arba žaliavinis); aplinkybių, kuriomis iš pradžių įsigytas dramblio kaulas (pvz., kaip komercinio sandorio dalis arba gautas kaip dovana ar paveldėtas); datos, kurią iš pradžių įsigytas dramblio kaulas. Valstybės narės turi savo nuožiūra spręsti, atsižvelgdamos į sandorio pobūdį, kiek ir kokios rūšies įrodymų reikės paraiškai pagrįsti.

Valstybės narės turėtų išsamiau tikrinti ES vidaus prekybos žaliaviniu dramblio kaulu sandorius, pavyzdžiui, jei paraiška teikiama dėl neperdirbtos (-ų) ilties (-čių) arba didesnių neperdirbtų dramblio kaulo gabalų, ypač jei paraiška teikiama dėl daugiau kaip vienos vientisos ilties arba egzemplioriaus. Valstybės narės taip pat gali nuspręsti išsamiau tikrinti ES vidaus prekybos sertifikatų paraišką, jei žaliavinis dramblio kaulas įsigytas neseniai arba kaip komercinio sandorio dalis (o ne gautas kaip dovana ar palikimas).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad kilmės teisėtumo įrodymo rūšis priklauso nuo įsigijimo būdo. Pavyzdžiui:

- jei dramblio kaulo egzempliorių pats pareiškėjas importavo prieš įsigaliojant Konvencijai, pareiškėjo gali būti pareikalauta pateikti įrodymų, kad jis (ji) gyveno ar dirbo eksporto šalyje. Priimtini pareiškėjo gyvenimo užsienyje įrodymai gali būti senos nuotraukos, sutartys, gimimo liudijimo išrašai, gyventojų registro išrašai arba jo (jos) paties (pačios) ir (arba) kitų šeimos narių deklaracijos. Pareiškėjas taip pat turi įrodyti, kad dramblio kaulo egzempliorius buvo teisėtai įsigytas ir (arba) importuotas į ES (žr. skirsnį „Įrodymų rūšys“),
- jei dramblio kaulo egzempliorius įsigytas ES, pareiškėjas privalo įrodyti, kad egzempliorius įsigytas teisėtai arba kad jis atitinka iki 1947 m. įsigyto perdirbto egzemplioriaus reikalavimus (žr. skirsnį „Įrodymų rūšys“).

Įrodymų rūšys

Reeksporto ir ES vidaus prekybos sertifikato paraiškoms pagrįsti paprastai pirmenybė turėtų būti teikiama toliau nurodytiems įrodymams.

- Pareiškėjui išduotas ir muitinės patvirtintas originalus CITES importo leidimas arba originalūs importo (pvz., muitinės) dokumentai. Jei įmanoma, dokumentas (-ai) turėtų būti sutikrintas (-i) su atitinkamų duomenų bazių informacija, pvz., su nacionaline muitinės duomenų baze, išduotų CITES leidimų duomenų baze.
- ES vidaus prekybos sertifikatas. Tokiu atveju reikėtų susisiekti su sertifikata išdavusia ES valstybe nare ir patikslinti, ar atitinkamas sertifikatas yra galiojantis. Jei apie ES vidaus prekybos sertifikatą pateikiama neaiški informacija arba jei yra abejonių ar susirūpinimo dėl sertifikato galiojimo ar dramblio kaulo teisėtumo, reikėtų paprašyti, kad pareiškėjas ir (arba) išdavusioji institucija pateiktų papildomos informacijos. Papildomų įrodymų galima paprašyti, jei, pavyzdžiui, ant sertifikato nėra identifikacinių žymų (pvz., nuotraukų, aprašymo, informacijos apie ilties svorį ir (arba) ilgį) arba jis yra labai senas. Valstybės narės gali prašyti pateikti bet kokių įrodymų, suteikiančių papildomos informacijos apie egzempliorių ir jo kilmę, nenurodytos ES vidaus prekybos sertifikate. Taip pat galima paprašyti pateikti kvitą arba perdavimo aktą, ypač jei sertifikatas susijęs su sandoriu, liudijantį, kad dabartinis savininkas įsigijo egzempliorių tiesiogiai iš sertifikato turėtojo.

⁽¹⁾ Žr. Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 3 ir 6 dalis dėl reeksporto sertifikatų ir Reglamento (EB) Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalį kartu su Reglamento (EB) Nr. 865/2006 59 straipsniu dėl ES vidaus prekybos sertifikatų.

- Radioanglinio datavimo ir (arba) izotopų analizės rezultatai, kuriais nustatomas egzemplioriaus amžius (ir kilmė)⁽¹⁾, turint omenyje, kad vien amžiaus nustatymo įsigijimo teisėtumui įrodyti nepakanka.
- Eksperto nuomonė, tai yra pripažinto nepriklausomo eksperto (pavyzdžiui, universiteto ar mokslinių tyrimų instituto nario, teismo konsultanto arba teismo proceso pripažinto konsultanto arba patvirtinto ar pripažinto eksperto) pateikiamas amžiaus įvertinimas⁽²⁾. Eksperto nuomonė gali būti laikoma tinkamu įrodymu perdirbto dramblio kaulo ir žaliavinio dramblio kaulo atveju (pvz., tais atvejais, kai negalima atlikti teisminės analizės). Antikvarinio perdirbto dramblio kaulo amžių galima nustatyti pagal raizymo stilių ar meistravimo metodus.

Jei pateikti pirmiau aprašytų įrodymų nėra galimybės, pareiškėjo reikėtų paprašyti pateikti kitų rūšių įrodymų derinį įsigijimo teisėtumui įrodyti (žr. kitas įrodymų rūšis toliau). Valstybės narės turėtų paprašyti pareiškėjo paraiškai pagrįsti pateikti kuo daugiau skirtingų rūšių įrodymų. Kaip pirmiau nurodyta skirsnyje „Bendrieji aspektai“, įrodymų, reikalingų patenkinamai įrodyti įsigijimo teisėtumą, kiekis ir rūšis priklauso nuo paraiškos pobūdžio ir susijusios rizikos. Jei teikiama ES vidaus prekybos sertifikato paraiška dėl žaliavinio dramblio kaulo komercinio kiekio, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę priimti tik pirmuose trijuose punktuose nurodytų rūšių įrodymus.

Toliau pateikiami kitų rūšių įrodymų, kurie gali būti naudojami siekiant patenkinamai įrodyti įsigijimo teisėtumą, pavyzdžiai (pageidautina, kad būtų pateikiamas ne vienas, o keli įrodymai).

- Eksperto šalies originalus CITES eksporto leidimas arba originalus eksporto (pvz. muitinės) dokumentas. Tokį (-ius) dokumentą (-us) reikėtų sutikrinti su atitinkamomis informacijos duomenų bazėmis, jei įmanoma.
- Perdirbto egzemplioriaus, kuriame yra dramblio kaulo, atveju – patvirtinto ir (arba) pripažinto eksperto išduotas dokumentas.
- Kvitais arba sąskaita faktūra, dovanojimo aktas arba paveldėjimo dokumentai, pavyzdžiui, testamentas.
- Senos dramblio kaulo egzemplioriaus nuotraukos (su data, atpažįstamais žmonėmis arba darytos kilmės vietoje), senas medžioklės leidimas (ar kiti su medžiokle susiję dokumentai), draudimo dokumentai, laišakai arba seni vieši dokumentai (pvz., laikraščių straipsniai arba kiti originalūs pranešimai ar publikacijos, liudijantys egzemplioriaus kilmę).
- Kiti pagalbiniai įrodymai, kuriais galima pagrįsti įsigijimo teisėtumą, kaip antai įrodymai, kad egzempliorių įsigijęs asmuo dirbo (pvz., Afrikoje) arba paso antspaudų kopijos.
- Liudininko pareiškimas arba rašytinis patvirtinimas arba pasirašyta savininko deklaracija. Valstybės narės gali apsvarstyti galimybę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų išduoto sertifikato rašytinį patvirtinimą, kuriame jis patvirtintų, kad žino apie melagingos deklaracijos pateikimo pasekmes. Liudininko pareiškimas arba rašytinis patvirtinimas vis tiek turi būti derinami su kitų rūšių įrodymais, pavyzdžiui, nuotraukomis ar kvitais ir (arba) sąskaitomis faktūromis.
- ES pagamintų perdirbtų egzempliorių arba muzikos instrumentų atveju pateikiamas gamintojo arba eksperto patvirtinimas, kad instrumentas buvo pagamintas ES valstybės narės teritorijoje dar iki atitinkamo įrašymo į CITES sąrašus.

Jei, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktus įrodymus siekiant pagrįsti reeksporto arba ES vidaus prekybos sertifikato paraišką, išlieka abejonių dėl atitinkamo dramblio kaulo egzemplioriaus įsigijimo teisėtumo, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę pasikonsultuoti su nepriklausomu ekspertu arba pareikalauti atlikti teisminę analizę egzemplioriaus amžiui nustatyti; šias išlaidas turėtų padengti pareiškėjas.

⁽¹⁾ Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) gairėse dėl dramblio kaulo ėminių ėmimo ir laboratorinės analizės metodų ir procedūrų pateikiama esamų laboratorinių tyrimų metodų apžvalga ir gairės, kaip imti ėminius tyrimams, įskaitant dramblio kaulo ėminių ėmimui reikiamos įrangos ir medžiagų sąrašą (žr. UNODC (2014) *Guidelines on Methods and Procedures for Ivory Sampling and Laboratory Analysis*. United Nations, New York, especially 14.2.2 *Isotopes* (page 30 et seq. and 46); pateikiama https://www.unodc.org/documents/Wildlife/Guidelines_Ivory.pdf).

Taip pat žr. interneto svetainę www.ivoryid.org.

⁽²⁾ Jei pateikiama eksperto nuomonė yra aukciono rengėjų nuomonė, gali kilti interesų konfliktų, todėl tokį atvejį reikėtų gerai apsvarstyti.

II PRIEDAS

Žymėjimo, registracijos ir kiti sertifikatų išdavimo reikalavimai

Pagal ES teisę ilgalaikis dramblio kaulo produktų ženklimas prieš išduodant ES vidaus prekybos sertifikatą yra neprivalomas, tačiau kelios valstybės narės tai jau daro. Be to, tam tikrų dramblio kaulų produktų importo leidimus ir reeksporto sertifikatus ES valstybės narės gali išduoti tik jei jie yra paženklininti (žr. Reglamento (EB) Nr. 865/2006 64 straipsnio 1 dalies d punktą ir 65 straipsnio 1 dalį). CITES konferencijos rezoliucijoje Nr. 10.10 (Red. CoP 17) taip pat raginama ženklinti „bet kokio dydžio vientisas iltis ir dramblio kaulo gabalus, kurių ilgis yra 20 cm ir didesnis, o svoris – vienas ir daugiau kilogramų“.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, valstybėms narėms rekomenduojama apsvarstyti galimybę ilgalaikiu ženklų ženklinti: i) bet kokio dydžio vientisas iltis ir ii) dramblio kaulo gabalus, kurių ilgis yra 20 cm ir didesnis, o svoris – vienas ir daugiau kilogramų. Ženklimas padeda ne tik susieti sertifikatą su atitinkamais dramblio kaulo egzemplioriais, bet ir didinti atsekamumą sistemoje.

Ženklinti rekomenduojama vadovaujantis CITES konferencijos rezoliucija Nr. 10.10 (Red. CoP 17): bet kokio dydžio vientisos iltys ir dramblio kaulo gabalai, kurių ilgis yra 20 cm ir didesnis, o svoris – vienas ir daugiau kilogramų, ženklunami išpaudžiamu ženklų su dažais, nenuplaunamu rašalu ar kitu ilgalaikio ženklavimo būdu pagal toliau nurodytą formulę: kilmės šalies dviraidsis ISO kodas ir paskutiniai du metų skaitmenys / metinis serijos numeris / svoris kilogramais (pvz., KE 00/127/14). Pripažįstama, kad skirtingos Šalys naudoja skirtingas ženklavimo sistemas, o serijos numerius ir metus nustato skirtingais metodais (pavyzdžiui, gali būti nurodomi registracijos arba susigrąžinimo metai), tačiau pagal visas sistemas visi dramblio kaulo egzemplioriai turi būti paženklininti vienetiniu kodu. Šis kodas ant vientisų ilčių dedamas prie „lūpos žymės“ ir pabraukiamas ryškia spalva.

Rezoliucijoje minima, kad ženkle nurodoma kilmės šalis; jei, ES valstybei narei ženklinant dramblio kaulą, kilmės šalis nežinoma, turėtų būti rašomas ženklinančios šalies ISO kodas. Valstybės narės gali nuspręsti nustatyti, kad ilgalaikio ženklavimo išlaidas turi padengti dramblio kaulo turėtojas arba savininkas.

Egzempliorių paženklinus ilgalaikiu ženklų, jo kodas, sertifikato numeris ir visa susijusi informacija, kaip antai ilgis, svoris ir ikikonvencinis statusas, turėtų būti įrašomi į elektroninę duomenų bazę. Jei įmanoma, informacija turėtų būti registruojama nacionaliniu lygmeniu. Jei informacija registruojama regiono arba vietos lygmeniu, turėtų būti sukurta informacijos mainų su centrine (nacionaline) CITES institucija sistema arba ta institucija turėtų turėti galimybę tikrinti tokią informaciją. Egzempliorių paženklinus, taip pat siūloma jį nufotografuoti ir įrašus bei nuotraukas saugoti kartu.

Valstybės narės pranešė, kad kyla problemų tikrinant ES vidaus prekybos sertifikatų galiojimą, todėl sunku patvirtinti atitinkamo egzemplioriaus (žaliavinių ilčių) tapatumą. Siekiant spręsti šias problemas, valstybėms narėms siūloma:

- reikalauti dramblio kaulo egzempliorius (ypač žaliavines vientisas iltis) nufotografuoti ir, jei nacionalinė sistema tam pritaikyta, užtikrinti, kad nuotraukos būtų pritvirtinamos arba pridėdamos prie atitinkamo ES vidaus prekybos sertifikato. Nuotraukas reikėtų nuskenuoti ir saugoti kartu su išduoto sertifikato įrašais. Fotografuoti broožai, padedantys nustatyti tapatumą, tai: būdinga spalva, įtrūkimai ar kitoks apgadinimas; ilties išlinkis ir pagrindas (pvz., ar tiesiai nupjautas, ar aptrupėjęs). Naudinga turėti visos ilties ir pagrindo nuotraukas. Jei iltis išraižyta, reikėtų nufotografuoti raižinį iš arčiau ir jo vietą ant ilties. Išduodant sertifikatą ypač svarbu padaryti dramblio kaulo nuotrauką, jei egzempliorius nebuvo paženklintas,
- į sertifikatą įrašyti, kaip išmatuotas dramblio kaulo egzemplioriaus svoris ir ilgis, taip pat ilties pagrindo perimetras. Apie svorį svarbu nurodyti, kada buvo nustatytas egzemplioriaus svoris – ar jis pasvertas sertifikato išdavimo metu, ar panaudota ankstesnė turima informacija; ar į svorį įskaičiuoti prie ilties tvirtinami elementai (pavyzdžiui, pagrindo

antgalis arba tvirtinimo prie sienos elementai), kurie po to sveriant galėjo būti nuimti. Apie ilgį svarbu nurodyti, ar iltis išmatuota iš vidinės, ar iš išorinės pusės, ar ilgis apima ilgį nuo smaigalio iki pagrindo (ar matuota kaip nors kitaip),

- taip pat įrašyti atitinkamų egzempliorių skaičių ir kiekį pagal svorį (kg), nes egzempliorių dydis labai skiriasi.
